KOMISSION ASETUS (EY) N:o 2659/2000,

annettu 29 päivänä marraskuuta 2000,

perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tutkimus- ja kehityssopimusten ryhmiin

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 20 päivänä joulukuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2821/71 ([1]), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjalla, ja erityisesti sen 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan,

on julkaissut luonnoksen täksi asetukseksi ([2]),

on kuullut kilpailunrajoituksia ja määräävää markkina-asemaa käsittelevää neuvoa-antavaa komiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Asetuksen (ETY) N:o 2821/71 nojalla komissiolla on toimivalta asetuksia antamalla soveltaa perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohtaa (entinen 85 artiklan 3 kohta) tiettyihin 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sellaisten sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin, joiden tarkoituksena on tuotteiden tai menetelmien tutkimus tai kehittäminen niiden teolliseen soveltamiseen asti ja tällaisen toiminnan tulosten hyödyntäminen, mukaan lukien myös immateriaalioikeuksia koskevat sopimusehdot.

(2) Perustamissopimuksen 163 artiklan 2 kohdassa kehotetaan yhteisöä edistämään yrityksiä, pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina, niiden korkealaatuiseen tutkimukseen ja teknologiseen kehittämiseen liittyvissä pyrkimyksissä ja tukemaan niiden pyrkimyksiä keskinäiseen yhteistyöhön. Yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen osallistumista sekä tutkimustulosten levittämistä koskevista säännöistä Euroopan yhteisön viidennen puiteohjelman (1998—2002) täytäntöönpanoa varten 22 päivänä joulukuuta 1998 tehdyn komission päätöksen 1999/65/EY ([3]) ja päätöksen 1999/65/EY soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen (EY) N:o 996/1999 ([4]) nojalla yhteisön viidennestä puiteohjelmasta tuetut epäsuorat tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen (TTK) toimet on toteutettava yhteistyössä.

(3) Yhteistä tutkimustyötä tai tutkimuksen tulosten yhteistä kehittämistä koskevat sopimukset, jotka johtavat teollisen soveltamisen asteelle mutta eivät sisällä sitä, eivät yleensä kuulu perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Tietyissä tapauksissa tällaiset sopimukset kuitenkin saattavat kuulua 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, esimerkiksi, kun osapuolet sopivat, etteivät ne harjoita muuta tutkimus- ja kehitystyötä samalla alalla, mikä merkitsee luopumista mahdollisuudesta saada kilpailuetua suhteessa muihin osapuoliin. Siten ne olisi sisällytettävä tämän asetuksen soveltamisalaan.

(4) Komissio on asetuksen (ETY) N:o 2821/71 nojalla antanut perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tutkimus- ja kehityssopimusten ryhmiin 19 päivänä joulukuuta 1984 annetun asetuksen (ETY) N:o 418/85 ([5]), jota on viimeksi muutettu asetuksella 2236/97 ([6]). Asetuksen (ETY) N:o 418/85 voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2000.

(5) Uuden asetuksen olisi täytettävä kaksi vaatimusta, kilpailun tehokkaan suojelun varmistaminen ja riittävän oikeusvarmuuden tarjoaminen yrityksille. Näihin tavoitteisiin pyrittäessä olisi otettava huomioon tarve yksinkertaistaa mahdollisimman paljon hallinnollista valvontaa ja oikeudellisia puitteita. Markkinavoiman jäädessä tietyn rajan alle voidaan yleensä olettaa perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamisen kannalta, että tutkimus- ja kehityssopimusten myönteiset vaikutukset ylittävät kilpailuun kohdistuvat kielteiset vaikutukset.

(6) Asetuksessa (ETY) N:o 2821/71 edellytetään, että komission poikkeusasetuksessa määritellään niiden sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmät, joihin sitä sovelletaan, täsmennetään ne rajoitukset tai ehdot, joita sopimuksissa, päätöksissä tai yhdenmukaistetuissa menettelytavoissa voi olla taikka joita niissä ei sallita, ja täsmennetään ne ehdot, jotka sopimuksessa, päätöksessä tai yhdenmukaistetussa menettelytavassa on oltava, taikka muut edellytykset, jotka on täytettävä.

(7) On tarkoituksenmukaista luopua poikkeukseen oikeuttavien ehtojen luettelemisesta ja korostaa enemmän sellaisten sopimusten ryhmien määrittelemistä, joille myönnetään poikkeus tiettyyn markkinavoimaan asti ja

([1]) EYVL L 285, 29.12.1971, s. 46.
([2]) EYVL C 118, 27.4.2000, s. 3.
([3]) EYVL L 26, 1.2.1999, s. 46.
([4]) EYVL L 122, 12.5.1999, s. 9.
([5]) EYVL L 53, 22.2.1985, s. 5.
([6]) EYVL L 306, 11.11.1997, s. 12.

sellaisten rajoitusten tai ehtojen erittelemistä, joita tällaisiin sopimuksiin ei saa sisältyä. Tämä vastaa taloudellisiin näkökohtiin perustuvaa lähestymistapaa, jossa arvioidaan sopimuksen vaikutusta merkityksellisiin markkinoihin.

(8) Perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan soveltamiseksi asetuksia antamalla ei ole tarpeen määritellä niitä sopimuksia, jotka voivat kuulua 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Arvioitaessa yksittäisiä sopimuksia 81 artiklan 1 kohdan perusteella on otettava huomioon useita tekijöitä ja erityisesti merkityksellisten markkinoiden rakenne.

(9) Ryhmäpoikkeuksesta saatava etu olisi rajoitettava niihin sopimuksiin, joiden voidaan riittävällä varmuudella olettaa täyttävän 81 artiklan 3 kohdan edellytykset.

(10) Yhteistyö tutkimus- ja kehitystyössä sekä tulosten hyödyntämisessä edistää yleensä teknistä ja taloudellista kehitystä, koska se johtaa taitotiedon leviämiseen osapuolten keskuudessa, poistaa tutkimus- ja kehitystyön päällekkäisyyksiä, on virikkeenä uusille edistysaskelille täydentävän taitotiedon vaihdon ansiosta ja mahdollistaa tutkimus- ja kehitystyön tuloksena kehitettyjen tuotteiden valmistuksen ja menetelmien soveltamisen järkeistämisen.

(11) Tulosten yhteistä hyödyntämistä voidaan pitää yhteisen tutkimus- ja kehitystyön luontevana jatkeena. Se voi olla muodoltaan erilaista, kuten valmistus, tekniseen tai taloudelliseen edistykseen merkittävästi vaikuttava immateriaalioikeuksien hyödyntäminen tai uusien tuotteiden markkinointi.

(12) Kuluttajien voidaan odottaa hyötyvän tutkimus- ja kehitystoiminnan laajenemisesta ja tehostumisesta siten, että markkinoille tulee uusia tai parannettuja tavaroita tai palveluja taikka uusien tai parannettujen menetelmien johdosta hinnat alenevat.

(13) Yhteisen tutkimus- ja kehitystoiminnan etujen ja tavoitteiden saavuttamiseksi tämän asetuksen mukaista etua olisi sovellettava myös sellaisiin tutkimus- ja kehityssopimusten määräyksiin, jotka eivät sisällä kyseisten sopimusten pääasiallista tavoitetta mutta liittyvät suoraan niiden soveltamiseen ja ovat niiden kannalta välttämättömiä.

(14) Poikkeuksen perustelemiseksi yhteisen hyödyntämisen tulisi koskea sellaisia tuotteita tai menetelmiä, joissa tutkimus- ja kehitystyön tulosten käyttö on ratkaisevaa ja kaikille osapuolille annetaan mahdollisuus hyödyntää niitä kiinnostavia tuloksia. Jos tutkimus- ja kehitystyöhön osallistuu akateemisia laitoksia, tutkimuslaitoksia tai yrityksiä, jotka tarjoavat tutkimus- ja kehitystyötä kaupallisena palveluna eivätkä tavallisesti osallistu tulosten hyödyntämiseen, ne voivat sopia tutkimus- ja kehitystyön tulosten käyttämisestä ainoastaan jatkotutkimusta varten. Samoin osapuolet, jotka eivät kilpaile keskenään, voivat sopia rajoittavansa hyödyntämistä koskevan oikeutensa yhteen tai useampaan tekniseen sovellusalaan tarkoituksenaan helpottaa yhteistyötä tapauksissa, joissa osapuolten osaamisalat täydentävät toisiaan.

(15) Tämän asetuksen mukaisen poikkeuksen olisi rajoituttava sellaisiin tutkimus- ja kehityssopimuksiin, jotka eivät anna yrityksille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kyseisten tavaroiden tai palvelujen markkinoita. On välttämätöntä sulkea pois ryhmäpoikkeuksen soveltamisalasta sellaisten kanssakilpailijoiden väliset sopimukset, joiden yhteenlaskettu osuus niiden tavaroiden tai palvelujen markkinoilla, joita voidaan parantaa tai jotka voidaan korvata tutkimus- ja kehitystyön tuloksilla, ylittää sopimuksen tekohetkellä tietyn tason.

(16) Jotta turvataan tehokas kilpailu tulosten yhteisen hyödyntämisen aikana, olisi säädettävä ryhmäpoikkeuksen soveltaminen päättymään, kun osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet yhteisessä tutkimus- ja kehitystyössä kehitettyjen tuotteiden osalta kasvavat liian suuriksi. Poikkeuksen soveltamisen olisi jatkuttava osapuolten markkinaosuuksista riippumatta määrätyn ajan yhteisen hyödyntämisen alkamisesta, jotta voitaisiin odottaa markkinaosuuksien vakiintumista, erityisesti kokonaan uuden tuotteen markkinoille tuomisen jälkeen ja jotta voidaan taata tietty vähimmäisaika investointien kuolettamista varten.

(17) Tämän asetuksen mukaan ei saisi myöntää poikkeusta sopimuksille, joiden sisältämät rajoitukset eivät ole mainittujen myönteisten vaikutusten saavuttamisen kannalta välttämättömiä. Asianomaisten yritysten markkinaosuudesta riippumatta tämän asetuksen mukaista ryhmäpoikkeusta ei lähtökohtaisesti saisi soveltaa tiettyihin vakaviin kilpailunvastaisiin rajoituksiin, joilla rajoitetaan osapuolten oikeutta harjoittaa tutkimus- ja kehitystoimintaa sopimukseen liittymättömällä alalla, vahvistetaan kolmansilta perittävät hinnat, rajoitetaan tuotantoa tai myyntiä, jaetaan markkinoita tai asiakkaita sekä rajoitetaan sopimustuotteiden passiivista myyntiä muille osapuolille varatulla alueella.

(18) Markkinaosuuden rajoittaminen, tiettyjen sopimusten rajaaminen poikkeuksen ulkopuolelle ja tämän asetuksen mukaiset edellytykset riittävät yleensä varmistamaan sen, että järjestelyyn osallistuvat yritykset eivät voi poistaa kilpailua kyseisten tavaroiden tai palvelujen merkittävältä osalta sellaisten sopimusten avulla, joihin ryhmäpoikkeusta sovelletaan.

(19) Erityistapauksissa, joissa tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvalla sopimuksella on kuitenkin 81 artiklan 3 kohdan vastaisia vaikutuksia, komissio voi peruuttaa ryhmäpoikkeuksesta saatavan edun.

(20) Sopimukset yritysten välillä, jotka eivät keskenään kilpaile valmistamalla sellaisia tuotteita, joita voidaan parantaa tai jotka voidaan korvata tutkimus- ja kehitystyön tuloksilla, poistavat tehokkaan kilpailun tutkimus- ja kehitystoiminnassa ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista mahdollistaa tällaisille sopimuksille ryhmäpoikkeuksesta hyötyminen markkinaosuudesta riippumatta ja käsitellä tällaiset poikkeukselliset tapaukset peruuttamalla ryhmäpoikkeuksesta saatava etu.

(21) Koska tutkimus- ja kehityssopimukset ovat usein luonteeltaan pitkäaikaisia erityisesti, kun yhteistyö ulottuu tulosten hyödyntämiseen, tämän asetuksen voimassaoloajaksi olisi säädettävä 10 vuotta.

(22) Tämä asetus ei rajoita perustamissopimuksen 82 artiklan soveltamista.

(23) Yhteisön oikeuden ensisijaisuusperiaatteen mukaisesti mikään kansallisen kilpailulainsäädännön soveltamiseksi toteutettu toimenpide ei saisi rajoittaa yhteisön kilpailusääntöjen yhdenmukaista soveltamista yhteismarkkinoilla eikä kyseisten sääntöjen soveltamiseksi toteutettujen toimenpiteiden vaikutuksia, mukaan lukien tämä asetus,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Poikkeus

1. Julistetaan perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdan nojalla, että perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tässä asetuksessa säädetyin edellytyksin kahden tai useamman yrityksen, jäljempänä 'osapuolet', välisiin sopimuksiin, joiden tarkoituksena on:

a) tuotteita tai menetelmiä koskeva yhteinen tutkimus- ja kehitystyö sekä tämän tutkimus- ja kehitystyön tulosten yhteinen hyödyntäminen; tai

b) samojen osapuolten välisen aikaisemman sopimuksen perusteella harjoitetun, tuotteita tai menetelmiä koskeneen yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tulosten yhteinen hyödyntäminen; taikka

c) tuotteita tai menetelmiä koskeva yhteinen tutkimus- ja kehitystyö, johon ei liity tulosten yhteistä hyödyntämistä.

Ensimmäisen alakohdan poikkeusta sovelletaan siinä määrin kuin kyseiset sopimukset, jäljempänä 'tutkimus- ja kehityssopimukset', sisältävät 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvia kilpailunrajoituksia.

2. Edellä 1 kohdassa säädettyä poikkeusta sovelletaan myös tutkimus- ja kehityssopimusten määräyksiin, jotka eivät sisällä kyseisten sopimusten pääasiallista tavoitetta mutta liittyvät suoraan niiden soveltamiseen ja ovat sen kannalta välttämättömiä, kuten velvoitteeseen olla harjoittamatta tutkimus- ja kehitystyötä itsenäisesti tai yhdessä kolmansien kanssa alalla, jota sopimus koskee, tai tähän läheisesti liittyvällä alalla sopimuksen täytäntöönpanon aikana.

Tämä ei kuitenkaan koske määräyksiä, joilla on sama tavoite kuin 5 artiklan 1 kohdassa luetelluilla kilpailunrajoituksilla.

2 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) 'sopimuksella' sopimusta, yritysten yhteenliittymän päätöstä tai yhdenmukaistettua menettelytapaa;

2) 'osallistuvilla yrityksillä' tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolena olevia yrityksiä ja niihin sidossuhteessa olevia yrityksiä;

3) 'sidossuhteessa olevilla yrityksillä'

   a) yrityksiä, joissa tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolella välittömästi tai välillisesti on

      i) valtuudet käyttää yli puolta äänimäärästä; tai

      ii) valtuudet asettaa enemmän kuin puolet hallintoneuvoston, hallituksen tai yritystä lain mukaan edustavien toimielinten jäsenistä; taikka

      iii) oikeus johtaa yrityksen liiketoimintaa;

   b) yrityksiä, joilla on välittömästi tai välillisesti a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuoleen nähden;

   c) yrityksiä, joissa b alakohdassa tarkoitetulla yrityksellä on välittömästi tai välillisesti a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet;

   d) yrityksiä, joissa tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolella on yhdessä yhden tai useamman a, b tai c alakohdassa tarkoitetun yrityksen kanssa taikka kahdella tai useammalla viimeksi mainituista yrityksistä yhdessä a alakohdassa luetellut oikeudet tai valtuudet;

   e) yrityksiä, joissa a alakohdassa tarkoitetut oikeudet tai valtuudet on yhdessä

      i) tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolilla tai niihin sidossuhteessa olevilla a—d alakohdassa tarkoitetuilla yrityksillä; tai

      ii) yhdellä tai useammalla tutkimus- ja kehityssopimuksen osapuolella taikka yhdellä tai useammalla niihin sidossuhteessa olevalla a—d alakohdassa tarkoitetulla yrityksellä ja yhdellä tai useammalla kolmannella;

4) tuotteita tai menetelmiä koskevalla 'tutkimus- ja kehitystyöllä' taitotiedon hankkimista ja teoreettisen analyysin suorittamista, järjestelmällistä tutkimusta tai kokeiden toteuttamista mukaan lukien koetuotanto, tuotteiden ja valmistusmenetelmien teknistä kokeilua, tarvittavien laitteistojen järjestämistä sekä immateriaalioikeuksien hankkimista tuloksiin;

5) 'tuotteella' tavaraa ja/tai palvelua, mukaan lukien sekä välituotteet ja/tai -palvelut että lopputuotteet ja/tai -palvelut;

6) 'sopimusmenetelmällä' yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksena syntyvää teknologiaa tai menetelmää;

7) 'sopimustuotteella' yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksena syntyviä tai sopimusmenetelmiä käyttäen valmistettuja tai aikaansaatuja tuotteita;

8) 'tulosten hyödyntämisellä' sopimustuotteiden tuotantoa tai jakelua taikka sopimusmenetelmien soveltamista, immateriaalioikeuksien luovuttamista tai käyttöluvan antamista taikka tällaiseen valmistuksen tai soveltamisen vaatiman taitotiedon luovuttamista;

9) 'immateriaalioikeuksilla' teollis- ja tekijänoikeuksia sekä lähioikeuksia;

10) 'taitotiedolla' sellaisten käytännön tietojen kokonaisuutta, jota ei ole patentoitu ja joka on kokemusten ja kokeilun tulosta ja salaista, olennaista ja yksilöityä; tässä yhteydessä 'salaisella' tarkoitetaan, että taitotieto ei ole yleisesti tunnettua eikä helposti saatavilla; 'olennaisella' tarkoitetaan, että taitotietoon sisältyy sopimustuotteiden valmistamisen tai sopimusmenettelyjen käyttämisen kannalta välttämätöntä tietoa; 'yksilöidyllä' tarkoitetaan, että taitotiedosta on oltava kuvaus, joka on riittävän tarkka todentamaan salaisuuden ja olennaisuuden vaatimusten täyttymisen;

11) Tutkimus- ja kehitystyö tai tulosten hyödyntäminen on 'yhteistä', jos siihen liittyvät tehtävät:

   a) suorittaa yhteinen ryhmä, järjestö tai yritys;

   b) suorittaa kolmas osapuolten yhteisestä toimeksiannosta; tai

   c) jaetaan osapuolille tutkimukseen, kehittämiseen, tuotantoon tai jakeluun erikoistumisen perusteella;

12) 'Kilpailevalla yrityksellä' yritystä, joka tarjoaa sellaista tuotetta, jota voidaan parantaa tai joka voidaan korvata sopimustuotteella (todellinen kilpailija), taikka yritystä, jolla on realistiset edellytykset toteuttaa tarvittavat lisäinvestoinnit tai vastata muista välttämättömistä vaihtokustannuksista voidakseen tarjota tällaista tuotetta vastauksena suhteellisten hintojen pieneen ja pysyvään muutokseen (mahdollinen kilpailija).

13) 'sopimustuotteiden merkityksellisillä markkinoilla' niitä merkityksellisiä tuotemarkkinoita ja merkityksellisiä maantieteellisiä markkinoita, joille sopimustuotteet kuuluvat.

3 artikla

Edellytykset poikkeuksen myöntämiselle

1. Edellä 1 artiklassa säädettyä poikkeusta sovelletaan 2—5 kohdassa säädetyin edellytyksin.

2. Tutkimuksen ja kehityksen tulosten on oltava kaikkien osapuolten saatavissa jatkotutkimusta tai hyödyntämistä varten. Tutkimuslaitokset, akateemiset laitokset tai yritykset, jotka tarjoavat tutkimus- ja kehitystyötä kaupallisena palveluna eivätkä tavallisesti osallistu tulosten hyödyntämiseen, voivat kuitenkin suostua käyttämään tuloksia ainoastaan jatkotutkimusta varten.

3. Rajoittamatta 2 kohdan soveltamista tapauksissa, joissa tutkimus- ja kehityssopimus koskee ainoastaan yhteistä tutkimus- ja kehitystyötä, jokaisen osapuolen on oltava vapaa hyödyntämään itsenäisesti yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksia ja hyödyntämiseen tarvittavaa aikaisempaa taitotietoa. Hyödyntämistä koskeva oikeus voidaan rajoittaa yhteen tai useampaan tekniseen sovellusalaan, jos osapuolet eivät ole tutkimus- ja kehityssopimuksen tekohetkellä 2 artiklan 12 kohdassa tarkoitettuja kilpailevia yrityksiä.

4. Yhteisen hyödyntämisen on koskettava niitä tuloksia, joilla on immateriaalioikeudellinen suoja tai jotka muodostavat taitotiedon, jotka vaikuttavat merkittävästi tekniseen tai taloudelliseen edistykseen; näiden tulosten on oltava ratkaisevia sopimustuotteiden valmistuksen tai sopimusmenetelmien soveltamisen kannalta.

5. Yritysten, joiden tehtäväksi on annettu valmistus tuotantoon erikoistumisen perusteella, on täytettävä kaikkien osapuolten tilaukset, paitsi jos tutkimus- ja kehityssopimuksessa määrätään myös yhteisestä jakelusta.

4 artikla

Markkinaosuusraja ja poikkeuksen kesto

1. Jos osallistuvat yritykset eivät ole keskenään kilpailevia yrityksiä, 1 artiklassa säädettyä poikkeusta sovelletaan niin kauan kuin tutkimus- ja kehitystyö jatkuu. Jos tuloksia hyödynnetään yhteisesti, poikkeusta sovelletaan seitsemän vuoden ajan siitä päivästä alkaen, jona sopimustuotteet tuodaan ensimmäistä kertaa markkinoille yhteismarkkinoilla.

2. Jos vähintään kaksi osallistuvista yrityksistä on kilpailevia yrityksiä, 1 artiklassa säädettyä poikkeusta sovelletaan 1 kohdassa tarkoitetun ajan ainoastaan siinä tapauksessa, että tutkimus- ja kehityssopimuksen tekohetkellä osallistuvien yritysten yhteenlaskettu markkinaosuus ei ylitä 25:tä prosenttia sellaisten tuotteiden merkityksellisistä markkinoista, joita voidaan parantaa sopimustuotteilla tai jotka voidaan korvata niillä.

3. Edellä 1 kohdassa mainitun ajan päättymisen jälkeen poikkeuksen soveltaminen jatkuu niin kauan kuin osallistuvien yritysten yhteenlaskettu markkinaosuus sopimustuotteiden merkityksellisillä markkinoilla ei ylitä 25:tä prosenttia.

5 artikla

Sopimukset, joita poikkeus ei koske

1. Edellä 1 artiklassa säädettyä poikkeusta ei sovelleta tutkimus- ja kehityssopimuksiin, joiden tavoitteena on välittömästi tai välillisesti, yksinään tai yhdistettyinä osapuolten määräysvallassa oleviin muihin tekijöihin:

a) rajoittaa osallistuvien yritysten vapautta harjoittaa tutkimus- ja kehitystyötä itsenäisesti tai yhteistoiminnassa kolmansien kanssa tutkimus- ja kehitystyöhön liittymättömällä alalla tai tutkimus- ja kehitystyön päättymisen jälkeen alalla, jota se koskee, tai siihen liittyvällä alalla;

b) asettaa kielto kiistää tutkimus- ja kehitystyön päättymisen jälkeen sellaisten immateriaalioikeuksien pätevyys, joita osapuolilla on yhteismarkkinoilla ja jotka ovat tutkimus- ja kehitystyön kannalta merkityksellisiä, tai tutkimus- ja kehityssopimuksen voimassaolon lakattua asettaa kielto kiistää sellaisten immateriaalioikeuksien pätevyys, joita osapuolilla on yhteismarkkinoilla ja jotka suojaavat tutkimus- ja kehitystyön tuloksia, tämän rajoittamatta mahdollisuutta määrätä tutkimus- ja kehityssopimuksen irtisanomisesta, jos yksi osapuolista kiistää tällaisten immateriaalioikeuksien pätevyyden;

c) rajoittaa tuotantoa tai myyntiä;

d) vahvistaa hintoja myytäessä sopimustuotetta kolmansille;

e) rajoittaa osallistuvien yritysten vapautta valita toimituksia saavat asiakkaansa sopimustuotteiden laskemisesta ensimmäistä kertaa liikkeelle yhteismarkkinoilla alkavan seitsemän vuoden määräajan päättymisen jälkeen;

f) kieltää sopimustuotteiden passiivinen myynti muille osapuolille varatuilla alueilla;

g) kieltää sopimustuotteiden liikkeellelasku markkinoilla tai niiden aktiivinen myynti muille osapuolille varatuilla yhteismarkkinoiden alueilla sopimustuotteiden laskemisesta ensimmäistä kertaa liikkeelle yhteismarkkinoilla alkavan seitsemän vuoden määräajan päättymisen jälkeen;

h) kieltää toimilupien myöntäminen kolmansille sopimustuotteiden valmistamiseksi tai sopimusmenetelmien soveltamiseksi, jos osapuolet itse eivät aio hyödyntää tai eivät hyödynnä yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksia;

i) asettaa vaatimus olla vastaamatta sellaisten osapuolen omalle alueelle sijoittautuneiden käyttäjien tai jälleenmyyjien tilauksiin, jotka laskisivat sopimustuotteita liikkeelle yhteismarkkinoiden muilla alueilla; tai

j) vaikeuttaa käyttäjien tai jälleenmyyjien mahdollisuuksia hankkia sopimustuotteita yhteismarkkinoilla toimivalta muilta jälleenmyyjiltä ja erityisesti käyttää immateriaalioikeuksia tai toteuttaa muita toimenpiteitä estääkseen käyttäjiä tai jälleenmyyjiä hankkimasta tai laskemasta liikkeelle yhteismarkkinoilla tuotteita, jotka muu osapuoli on laskenut liikkeelle tai jotka on tämän suostumuksella laskettu laillisesti liikkeelle yhteisön markkinoilla.

2. Edellä 1 kohtaa ei sovelleta:

a) tuotantotavoitteiden asettamiseen, jos tulosten hyödyntäminen käsittää sopimustuotteiden yhteisen tuotannon;

b) myyntitavoitteiden asettamiseen ja välittömiin asiakkaisiin sovellettavien hintojen vahvistamiseen, jos tulosten hyödyntäminen käsittää sopimustuotteiden yhteisen jakelun.

6 artikla

Markkinaosuusrajan soveltaminen

1. Edellä 4 artiklassa säädettyä markkinaosuusrajaa sovellettaessa noudatetaan seuraavia sääntöjä:

a) markkinaosuus lasketaan markkinoilla toteutuneen myynnin arvon pohjalta; jos myynnin arvosta ei ole saatavissa tietoja, asianomaisen yrityksen markkinaosuuden määrittämisessä voidaan käyttää arvioita, jotka perustuvat muihin markkinoita koskeviin luotettaviin tietoihin, mukaan lukien markkinoilla toteutuneet myyntimäärät;

b) markkinaosuus lasketaan edellistä kalenterivuotta koskevien tietojen perusteella;

c) 2 artiklan 3 alakohdan e alakohdassa tarkoitettujen yritysten markkinaosuus jaetaan tasan niiden yritysten kesken, joilla on 2 artiklan 3 alakohdan a alakohdassa luetellut oikeudet ja valtuudet.

2. Jos 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu markkinaosuus on alun perin enintään 25 prosenttia mutta myöhemmin nousee tämän tason yläpuolelle ylittämättä kuitenkaan 30:tä prosenttia, 1 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltaminen jatkuu kaksi peräkkäistä kalenterivuotta sen vuoden jälkeen, jolloin 25 prosentin markkinaosuusraja ensimmäisen kerran ylittyi.

3. Jos 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu markkinaosuus on alun perin enintään 25 prosenttia mutta myöhemmin nousee yli 30 prosentin, 1 artiklassa säädetyn poikkeuksen soveltaminen jatkuu kalenterivuoden ajan sen vuoden jälkeen, jolloin 30 prosentin taso ensimmäisen kerran ylittyi.

4. Edellä 2 ja 3 kohdan mukaista etua ei saa yhdistää siten, että kahden kalenterivuoden jakso ylittyy.

7 artikla

Peruuttaminen

Komissio voi peruuttaa tämän asetuksen mukaisen edun asetuksen (ETY) N:o 2821/71 7 artiklan mukaisesti, jos se katsoo tietyssä tapauksessa joko omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion tai sellaisen luonnollisen henkilön taikka oikeushenkilön pyynnöstä, joka vetoaa oikeutettuun etuun, että tutkimus- ja kehityssopimuksella, johon 1 artiklassa säädettyä poikkeusta

sovelletaan, on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat ristiriidassa perustamissopimuksen 81 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen edellytysten kanssa erityisesti, jos:

a) tutkimus- ja kehityssopimus rajoittaa merkittävästi kolmansien mahdollisuuksia harjoittaa tutkimus- ja kehitystyötä kyseisellä alalla sen takia, että kyseisellä alalla muualta saatavissa olevat tutkimusmahdollisuudet ovat rajallisia;

b) tutkimus- ja kehityssopimus tarjonnan erityisen rakenteen vuoksi rajoittaa huomattavasti kolmansien pääsyä sopimustuotteiden markkinoille;

c) osapuolet ovat ilman objektiivisesti pätevää perustetta hyödyntämättä yhteisen tutkimus- ja kehitystyön tuloksia;

d) sopimustuotteisiin ei kohdistu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla tehokasta kilpailua samanlaisten tuotteiden osalta tai sellaisten tuotteiden osalta, joita käyttäjät pitävät ominaisuuksiltaan, hinnaltaan ja käyttötarkoitukseltaan niitä vastaavina;

e) tutkimus- ja kehityssopimuksen täytäntöönpano poistaisi tehokkaan kilpailun tutkimus- ja kehitystyön alalta tietyillä markkinoilla.

8 artikla

Siirtymäkausi

Perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdassa vahvistettua kieltoa ei sovelleta 1 päivän tammikuuta 2001 ja 30 päivän kesäkuuta 2002 välisenä aikana sellaisiin sopimuksiin, jotka eivät täytä tämän asetuksen mukaisia poikkeuksen edellytyksiä, mutta jotka täyttävät asetuksessa (ETY) N:o 418/85 säädetyn poikkeuksen edellytykset ja ovat voimassa 31 päivänä joulukuuta 2000.

9 artikla

Asetuksen voimassaoloaika

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2001.

Sen voimassaolo päättyy 31 päivänä joulukuuta 2010.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 29 päivänä marraskuuta 2000.

Komission puolesta

Mario MONTI

Komission jäsen